

KONKURS HISTORYCZNY DLA UCZNIÓW GIMNAZJÓW WOJEWÓDZTWA MAZOWIECKIEGO

ETAP REJONOWY

Uczennico / Uczniu:

1. Na rozwiązanie wszystkich zadań masz **90** minut.
2. Pisz długopisem/piórem - dozwolony czarny lub niebieski kolor tuszu.
3. Nie używaj ołówka ani korektora. Jeżeli się pomylisz, przekreśl błąd i zaznacz/napisz inną odpowiedź.
4. Pisz czytelnie i zamieszczaj odpowiedzi w miejscu do tego przeznaczonym.
5. Pamiętaj, że zapisy w brudnopisie nie podlegają ocenie.

Życzymy powodzenia!

Maksymalna liczba punktów	60	100%
Uzyskana liczba punktów		%
Podpis Przewodniczącej/-ego		

Zadanie 1. (1 pkt)

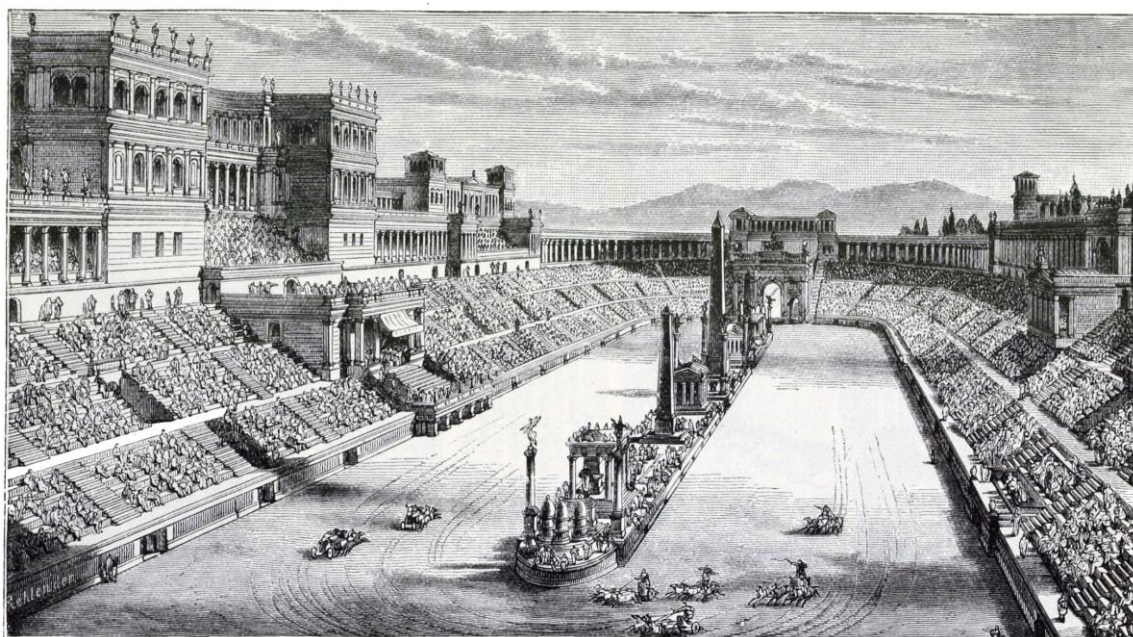
Podkreśl prawidłowe zakończenie zdania.

Starożytne Ateny zamieszkiwali

- A. metojkowie, heloci, patrycjusze.
- B. periojkowie, plebejusze, obywatele.
- C. obywatele, metojkowie, niewolnicy.
- D. obywatele, patrycjusze, plebejusze.

Zadanie 2. (1 pkt)

Zapoznaj się z przedstawioną poniżej ilustracją, a następnie podkreśl poprawne zakończenie zdania.

[http://ancient\[...\].ru/art/artwork/arch/\[...\]/circ005.gif](http://ancient[...].ru/art/artwork/arch/[...]/circ005.gif)

Obiekt przedstawiony na ilustracji jest charakterystyczny dla

- A. Babilonii.
- B. Sumeru.
- C. Persji.
- D. Rzymu.

Zadanie 3. (2 pkt)

Przeczytaj tekst źródłowy i odpowiedz na pytania.

Dokument Kazimierza Wielkiego dotyczący Krakowa.

„Jeżeli któremuś z mieszkańców lub mieszczan krakowskich przyjdzie odprawić wesele, nie może mieć więcej jak 30 półmisków, a do każdego trzech ludzi [tj. gości]. Do liczby tej nie liczy się panien, księży i obcych, nie mających prawa obywatelstwa w mieście, o ile tam będą oraz służby stołowej. Każdy zaś, kto będzie zaproszony na wesele, a ma prawo obywatelstwa,

da narzeczonemu i jego swatowi [nie więcej jak] dwa grosze, jego żona i każda z pań także dwa, a panna winna dać tylko grosz jeden. Potraw na weselu nie powinno się podawać więcej jak pięć.”

M. Sobańska-Bondaruk, S. B. Lenard, *Wiek V–XV w źródłach. Wybór tekstów źródłowych z propozycjami metodycznymi dla nauczycieli historii i studentów*, Warszawa 1997, s. 238.

A. Wyjaśnij, w jakim celu król wprowadził ograniczenia wymienione w dokumencie.

.....

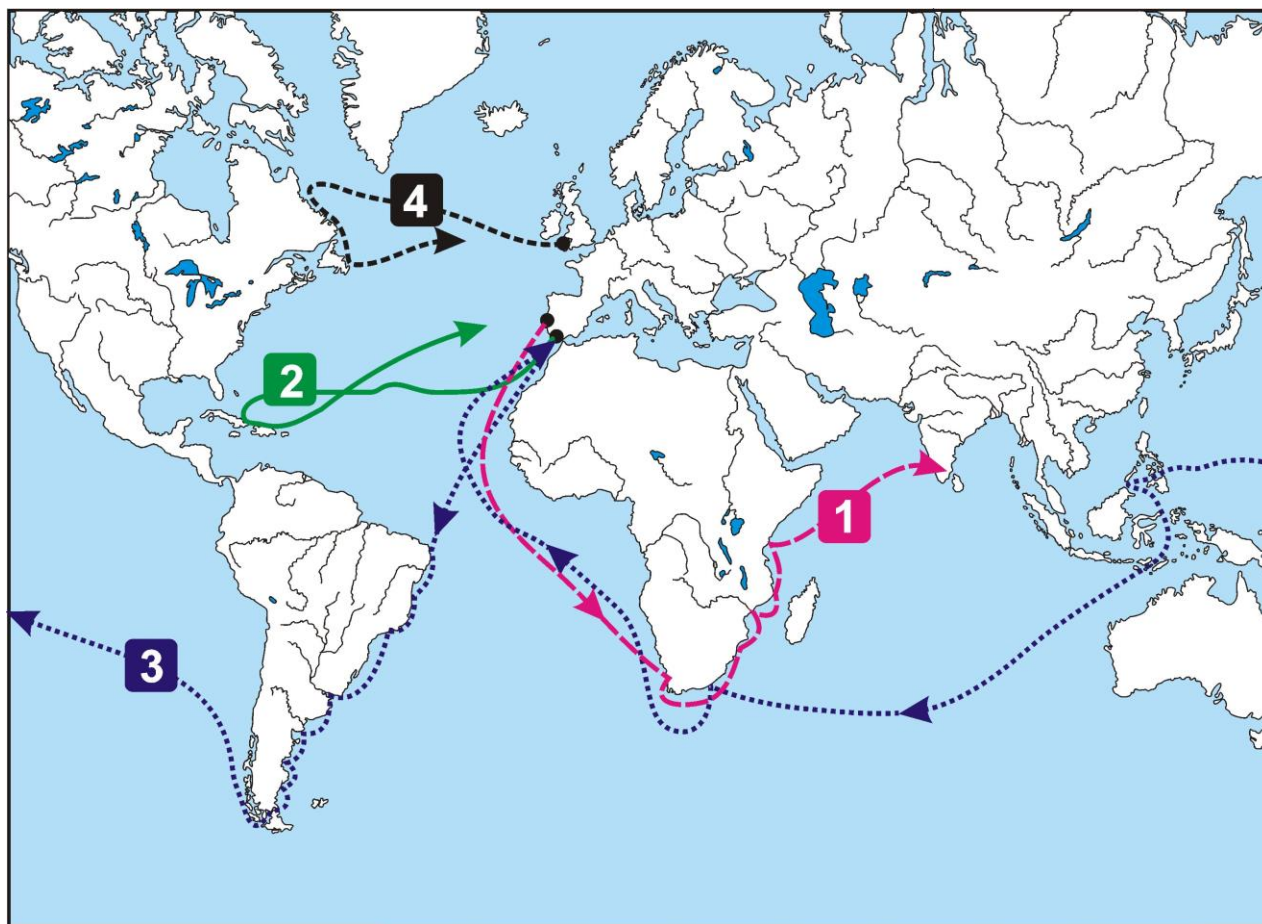
B. Napisz, jakie informacje o zamożności mieszczan uzyskujemy ze źródła.

.....

.....

Zadanie 4. (3 pkt)

Po zapoznaniu się z mapą uzupełnij zdania.

Opracowanie własne na podstawie : *Atlas historyczny. Od starożytności do współczesności*, Warszawa 2008, s. 46 i 47.

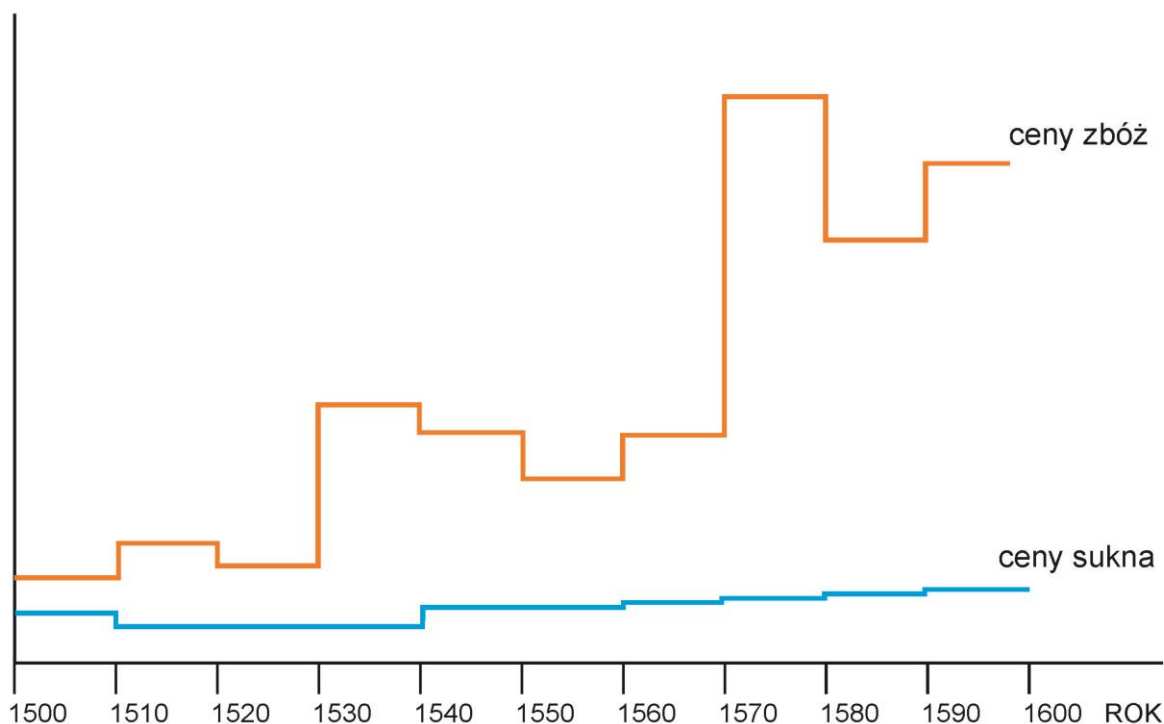
1. Wyprawa Magellana oznaczona jest na mapie cyfrą .....
2. Wyprawa, której data rozpoczęcia jest uznawana za początek nowej epoki historycznej, oznaczona jest na mapie cyfrą .....
3. Wyprawa, która dotarła jako pierwsza do Indii, oznaczona jest na mapie cyfrą.....

Zadanie 5. (2 pkt)

Po zapoznaniu się ze źródłem oraz na podstawie wiedzy własnej, podkreśl właściwe zakończenia zdań.

Źródło

Wykres. Przewrót cen w Europie w XVI wieku, na przykładzie cen zbóż i cen sukna.

Opracowano na podstawie: D. Granoszewska-Babiańska, T. Izdebski, D. Ostapowicz, S. Suchodolski, *Historia. Moduł problemowy*, Nowa Era, Warszawa 2004, s. 138.

1. Przewrót cen w Europie w XVI wieku przedstawiony na wykresie spowodował
  - A. zakładanie folwarków na terenach położonych na wschód od Łaby.
  - B. wprowadzenie trójpolówki na terenach położonych na wschód od Łaby.
  - C. uprzemysłowienie terenów położonych na wschód od Łaby.
  - D. zmniejszenie wymiaru pańszczyzny na terenach położonych na wschód od Łaby.
2. Przedział czasowy, w którym wystąpiła największa różnica pomiędzy cenami sukna a cenami zboża to lata:
  - A. 1510 – 1520.
  - B. 1530 – 1540.
  - C. 1570 – 1580.
  - D. 1580 – 1590.

Zadanie 6. (3 pkt)

Wskaż ilustrację, która przedstawia sytuację korzystną dla szlachty. Odpowiedź uzasadnij, uwzględniając przedstawione scenki i zamieszczone napisy.

A.

J. Chachaj, J. Drob, L. Wojciechowski, *Historia. Podręcznik dla gimnazjum. Klasa II.*, Warszawa 2014, s. 55.

B.

J. Chachaj, J. Drob, L. Wojciechowski, *Historia. Podręcznik dla gimnazjum. Klasa II.*, Warszawa 2014, s. 55.

A. Wskaż ilustrację, która przedstawia sytuację korzystną dla szlachty.

.....

B. Wskazanie uzasadnij, podając jeden argument uwzględniający scenkę przedstawioną na ilustracji i jeden uwzględniający napis.

.....

.....

.....

Zadanie 7. (4 pkt)

Na podstawie zamieszczonych fotografii i wiedzy własnej, wykonaj polecenia.

[https://encyklopedia.pwn.pl/haslo/Strakowski-Jan;3980176.html#prettyPhoto\[gallery\]/0](https://encyklopedia.pwn.pl/haslo/Strakowski-Jan;3980176.html#prettyPhoto[gallery]/0)

A. Podaj nazwę obiektu przedstawionego na ilustracji, a następnie wyjaśnij, jaka była jego funkcja użytkowa.

Nazwa obiektu.....

Funkcja użytkowa.....

.....

www.trojmiasto.pl

B. Podaj nazwę obiektu przedstawionego na ilustracji, a następnie wyjaśnij, jaka była jego funkcja użytkowa.

Nazwa obiektu .....

Funkcja użytkowa.....

.....

Zadanie 8. (2 pkt)

Zapoznaj się z zamieszczonymi portretami polskich królów. Wskaż portret króla, którego wizerunek świadczy o szacunku dla polskiej tradycji. Wskazanie uzasadnij na podstawie portretu oraz wiedzy własnej.

August III

Władysław IV Waza

Zygmunt III Waza

Henryk Walezy

Źródło A: I. Kąkolewski, A. Plumińska-Mieloch, *Bliżej historii. Gimnazjum. Klasa 2*, Warszawa 2015, s. 211.

Źródło B: <https://pl.wikipedia.org>

Źródło C: <https://pl.wikipedia.org/>

Źródło D: <https://mm.pwn.pl/ency/jpg/583/1m/d04i0015.jpg>

Rozstrzygnięcie.....

Uzasadnienie.....

Zadanie 9. (4 pkt)

Przeanalizuj źródła, następnie na ich podstawie oraz na podstawie wiedzy własnej wykonaj polecenia.

A. Jan Matejko. *Hołd pruski*

S. Roszak, *Śladami przeszłości. Podręcznik dla klasy drugiej gimnazjum*, Warszawa 2010, s. 186.

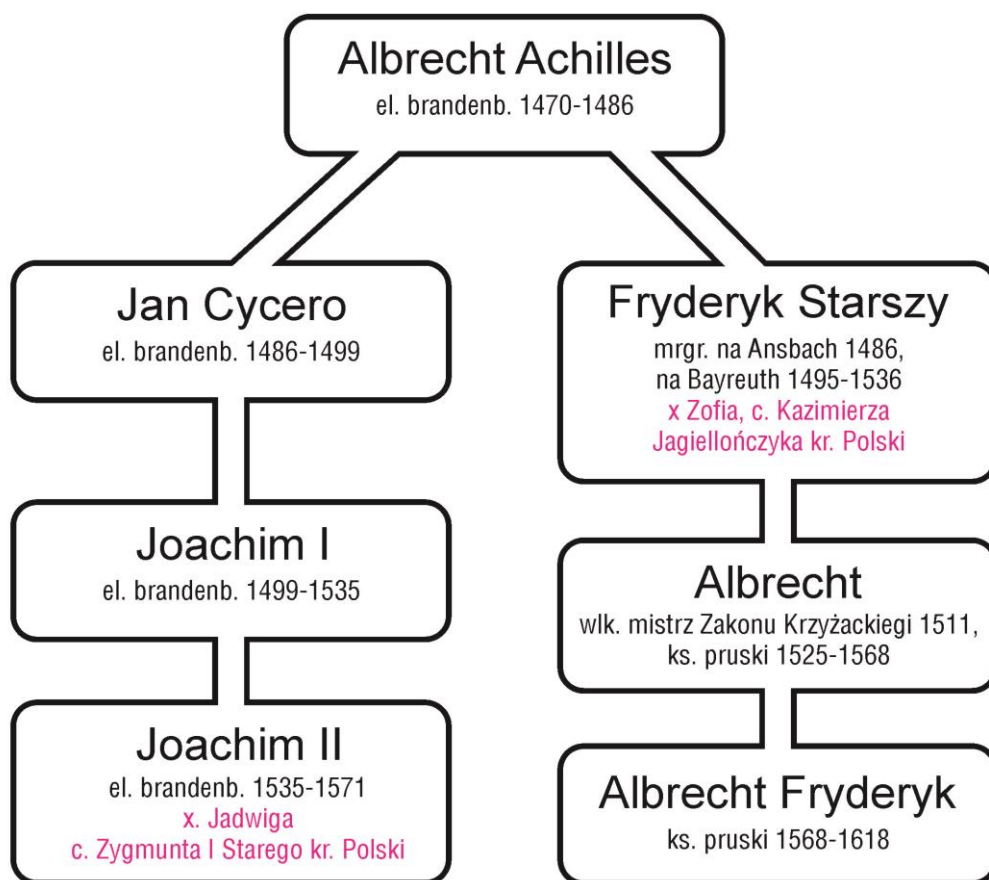
B. Jan Kochanowski *Proporzec albo Hołd pruski*, fragment utworu opisujący wydarzenie z 1569 roku.

„Oto w zacnym ubierze i w złotej koronie
Siadł pomazaniec boży na swym pańskim tronie,
Jabłko złote i złotą laskę w rękę mając,
A Zakon Najwyższego na łonie trzymając. [...] Przystąp, **Olbrychcie*** młody, zacnych książąt plemię,
Który trzymasz w swej władzy piękną pruską ziemię
Z łaski cnych królów polskich; uczyn panu swemu
Winną pocziwość a ślub wiarę dzierżeć jemu.
Co tak ziścisz, jeśli spraw ojca cnotliwego
Trzymać się będziesz, z których on u pana swego
Był zawżdy w takiej wadze, że nie hołdownikiem,
Ale zdał się być jednym państwa uczestnikiem.”

*- Olbrycht –użyta przez poetę forma imienia Albrecht

J. Kochanowski, *Dzieła polskie*, tom I, Warszawa 1976, s. 71.

C. Tablica genealogiczna

Opracowanie własne na podstawie: *Wielki atlas historyczny*, red. E.Olczak, J.Tazbir, Warszawa 2002, s.189.

A. Rozstrzygnij, czy na obrazie (źródło A) i w cytowanym fragmencie utworu (źródło B) zostało przedstawione to samo wydarzenie? Uzasadnij.

Rozstrzygnięcie.....

Uzasadnienie.....

B. Podaj daty panowania wymienionego w wierszu Olbrychta, który w cytowanym fragmencie utworu składa hołd władcy polskiemu.

C. Kim był dla wymienionego w źródle B Olbrychta Kazimierz Jagiellończyk? Podaj stopień pokrewieństwa.

Zadanie 10. (2 pkt)

Przeczytaj tekst źródłowy i na jego podstawie oraz na podstawie wiedzy własnej wykonaj polecenia.

XVII-wieczna satyra [fragment]

„[...] - Chłop tu jest bogaty,
Ma bydła, owiec, inszych dostatków niemało,
[...] O drugim [chłopie] zaś powiedzą: ma roli dostatek,
I dobrej, znidzie* się ta na folwark, wziąć mu ją,
Bo, i wszystkich powyrzucać z ról, a folwark tamże
Założyć. –Stanie się to w tymże tygodniu.”

*znidzie – przyda się

K. Opaliński, *Na ciężary i opresyjną chłopską w Polsce*, w: I. Ichnatowicz, A. Mączak, B. Zientara, J. Żarnowski, *Spółczesność w Polsce od X do XX wieku*, Warszawa 1988, s. 220.

A. Podaj nazwę stanu, którego działalność piętnuje satyra.

.....

B. Podkreśl prawidłowe zakończenie zdania.

Opisane w źródle działania były możliwe od czasu wydania przywileju

- A. czerwińskiego.
- B. warckiego.
- C. nieszawskiego.
- D. piotrkowskiego.

Zadanie 11. (6 pkt)

Na podstawie fragmentów przywilejów oraz wiedzy własnej, uzupełnij tabelę.

Fragment przywileju	Miejsce wydania	Panujący władca
„Chcemy [...] tylko, aby corocznie [...] nam i następcom naszym na znak najwyższego poszanowania i uznania Korony Królestwa Polskiego płacono po dwa grosze [...] z każdego łanu lub jego części.” J. Ustrzycki, <i>Historia I</i> , Gdynia 2007, s. 240.		
„Następnie przyrzekamy i zaręczmy, iż żadnego ziemianina, posiadacza własności gruntowej, nie będziemy za jakieś wykroczenie i winę więzić ani nie wydamy nakazu uwięzienia[...] jeśli w sądzie w sposób rozumny nie udowodni się jemu winy.” I. Kąkolewski, A. Plumińska-Mieloch, <i>Bliżej historii. Gimnazjum. Klasa I</i> , Warszawa 2015, s. 249.		
„Przyrzekamy również, że ani żadnych nowych ustaw nie wydamy, ani nie polecimy wzywać ziemian na wojnę bez zgody sejmiku ziemskiego.” T.Maresz, K. Juszczak <i>Historia w źródłach nie tylko pisanych. Starożytność i średniowiecze I</i> , Toruń 2004, s. 165.		

Zadanie 12. (1 pkt)

Podkreśl prawdziwe dokończenie zadania.

Jednym z celów ruchu egzekucyjnego było

- A. utworzenie piechoty wybranieckiej.
- B. odebranie magnatom nieprawnie zajętych królewskich ziem.
- C. zniesienie liberum veto.
- D. zniesienie wolnej elekcji.

Zadanie 13. (2 pkt)

Przeczytaj fragmenty dwóch dokumentów. Podaj nazwę stosowaną dla określenia każdego z nich.

Tekst A.

„Iż za żywota naszego my i potomkowie nasi, królowie polscy [...] nie mamy mianować ani obierać jakiego, składać żadnym sposobem ani kształtem wymyślnym, króla, na państwo sukcesora naszego sadzać, a to dlatego, aby zawdy [...] wolne obieranie zostało wszem stanom koronnym.”

S. Roszak, *Śladami przeszłości. Podręcznik dla klasy drugiej gimnazjum*, Warszawa 2010, s. 208.

Nazwa dokumentu: .....

Tekst B.

„Aby były pakta między Koroną Polską a Królestwem Francuskim.

Aby naszym kupcom wolno było jeździć do Francji [..]

Aby Akademię Krakowską restaurował i ludzie uczone w niej kosztem swym chował.”

I. Kąkolewski, A. Plumińska-Mieloch, *Bliżej historii. Gimnazjum. Klasa 2*, Warszawa 2016, s. 70.

Nazwa dokumentu: .....

Zadanie 14. (2 pkt)

Na podstawie ilustracji oraz zamieszczonego pod nią podpisu, a także wiedzy własnej, wykonaj polecenie.

<http://slaskie.naszemiasto.pl>

Podpis pod obrazem brzmi:

„Szlachcic:

„lako się tve Suche Kości
Targnęły na me Wolności
Nie pozwalam w taniec z tobą
Ty mię przecie ciągniesz z Sobą.”

www.bernardyni.com.pl

Uzasadnij, że obraz dotyczy szlachcica polskiego w czasach sarmatyzmu. Podaj jeden argument zaczerpnięty z obrazu oraz jeden zaczerpnięty z podpisu pod obrazem.

.....

.....

.....

Zadanie 15. (3 pkt)

Zapoznaj się ze źródłami i na ich podstawie oraz wiedzy własnej wykonaj polecenia.

Źródło A. Uniwersał połaniecki [fragment]

„1-mo. Ogłosi ludowi, że podług prawa zostaje pod opieką Rządu Krajowego.
2-do. Że osoba wszelkiego włościanina jest wolna i że mu wolno przenieść się gdzie chce [...].
3- tio. Że lud ma ulżenie w robociznach tak, iż ten, który robił dni 5 lub 6 w tygodniu, ma mieć 2 dni opuszczone w tygodniu. Który robił dni 3 lub 4 w tygodniu, ma mieć opuszczony dzień jeden. Kto robił w tygodniu dzień jeden, ma teraz robić w dwóch tygodniach dzień jeden.”

J. Chachaj, J. Drob, L. Wojciechowski, *Historia. Podręcznik dla gimnazjum. Klasa II.*, Warszawa 2014, s. 166.

Źródło B. Konstytucja 3 maja [fragment]

„IV. Chłopi. Włościanie.

.... „Lud rolniczy, spod którego ręki płynie najobfitsze bogactw krajowych źródło, który najliczniejszą w narodzie stanowi ludność, a zatem najdzielniejszą kraju siłę, tak przez sprawiedliwość, ludzkość i obowiązki chrześcijańskie, jako i przez własny nasz interes dobrze zrozumiany, pod opiekę prawa i rządu krajowego przyjmujemy [...]”

M. Sobańska-Bondaruk, S. B. Lenard, *Wiek XVI–XVIII w źródłach. Wybór tekstów źródłowych z propozycjami metodycznymi dla nauczycieli historii i studentów*, Warszawa 1997, s. 433 i 434.

A. Podaj cel wydania uniwersału połanieckiego.

.....

.....

B. Na podstawie tekstów źródłowych, uzupełnij tabelę. Informację prawdziwą zaznacz literą P, a fałszywą literą F.

Informacja w źródle	Uniwersał połaniecki	Konstytucja 3 maja
Została zniesiona pańszczyzna		
Chłopi zostali wzięci pod opiekę rządu.		

Zadanie 16. (2 pkt)

Przeczytaj teksty źródłowe i odpowiedz na pytania.

Źródło A. Emmanuel Sieyes o stanie trzecim we Francji w 1789 r. [fragment]

- „1. Czym jest stan trzeci? – Wszystkim.
2. Czym był dotychczas w ustroju politycznym? – Niczym.
3. Czego żąda? – Aby stał się czymś.”

M. Sobańska-Bondaruk, S. B. Lenard, *Wiek XV–XVIII w źródłach. Wybór tekstów źródłowych z propozycjami metodycznymi dla nauczycieli historii i studentów*, Warszawa 1997, s. 484.

Źródło B. Deklaracja Praw Człowieka i Obywatela z 26 sierpnia 1789 r. [fragment]

„Art.1. Ludzie rodzą się i pozostają równi i wolni z punktu widzenia prawa. Różnice społeczne mogą opierać się tylko na użyteczności wobec społeczeństwa.
Art.3. Źródło wszelkiego zwierzchnictwa spoczywa w narodzie. Żadne ciało, żadna jednostka nie może wykonywać władzy, która nie pochodziłaby wyrażnie od narodu.

J. Chachaj, J. Drob, L. Wojciechowski, *Historia. Podręcznik dla gimnazjum. Klasa II.*, Warszawa 2014, s. 140.

A. Odpowiedz, czy w Deklaracji Praw Człowieka i Obywatela (źródło B) zapewniono stanowi trzeciemu prawa, których zgodnie ze słowami Sieyesa (źródło A) żądał?

.....

B. Wymień, na podstawie wiedzy własnej jedną z grup ludności, należącą do stanu trzeciego.

.....

Zadanie 17. (3 pkt)

Po zapoznaniu się ze źródłem oraz na podstawie wiedzy własnej, wykonaj polecenia.

Wojciech Kossak, *Przysięga Kościuszki na Rynku w Krakowie*, [fragment]

Opracowano na podstawie: https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/f/fd/Przysiega_Kosciuszki.jpg
(fragment obrazu Wojciecha Kossaka "Przysięga Kościuszki na Rynku w Krakowie")

A. Dokończ zdania.

1. Postać oznaczona na ilustracji literą A jest przedstawicielem stanu.....
2. Postać oznaczona na ilustracji literą B jest przedstawicielem stanu.....

B. Wskaż prawdziwe zakończenie zadania.

Przedstawione na ilustracji wydarzenie miało miejsce

- A. przed pierwszym rozbiorem Polski.
- B. pomiędzy pierwszym a drugim rozbiorem Polski.
- C. pomiędzy drugim a trzecim rozbiorem Polski.
- D. po trzecim rozbiórce Polski.

Zadanie 18. (4 pkt)

Zapoznaj się z zamieszczonymi poniżej portretami najwyższych urzędników Rzeczypospolitej. Na ich podstawie oraz na podstawie wiedzy własnej wykonaj polecenia.

A. <https://pl.wikipedia.org>

B. Kąkolewski, A. Plumińska-Mieloch, *Bliżej historii. Gimnazjum. Klasa 2*, Warszawa 2015, s. 224.

C. S. Roszak, *Śladami przeszłości. Podręcznik dla klasy drugiej gimnazjum*, Warszawa 2010, s. 245.

A. Podaj nazwę urzędu, o którego sprawowaniu świadczy przedstawienie postaci na portrecie oznaczonym literą A.

.....

B. Podaj nazwę urzędu, o którego sprawowaniu świadczy przedstawienie postaci na portrecie oznaczonym literą B.

.....

C. Podaj nazwę urzędu, o którego sprawowaniu świadczy przedstawienie postaci na portrecie oznaczonym literą C.

.....

D. Urzędnik odpowiedzialny za politykę zagraniczną i administrację wewnętrzną przedstawiony jest na ilustracji oznaczonej literą.....

Zadanie 19. (4 pkt)

Rozpoznaj postacie, wpisz imię i nazwisko w rubryce po prawej stronie.

	Opis postaci	Imię i nazwisko
A.	Polski chłop, kosynier, uczestnik insurekcji kościuszkowskiej, odznaczył się męstwem w bitwie pod Raławicami.	
B.	Prezydent Warszawy, stanął na czele czarnej procesji, która wręczyła królowi postulaty dotyczące miast.	
C.	Pijar, poeta, dramatopisarz, pedagog i publicysta. Autor dzieła „O skutecznym rad sposobie”.	
D.	Mieszczanin warszawski, szewc, w 1794 stanął na czele powstania ludu warszawskiego, co doprowadziło do wypędzenia Rosjan ze stolicy.	

Zadanie 20. (4 pkt)

Na podstawie wiedzy własnej, uzupełnij zdania wpisując właściwe pojęcie historyczne.

A. Osoba sprawująca władzę w czasie bezkrólewia w Polsce to.....

B. Nadanie szlachectwa to.....

C. Rezygnacja króla ze sprawowanego urzędu to.....

D. Elekcja za życia króla nosi nazwę .....

Zadanie 21. (2 pkt)

Wskaż wydarzenie, które miało miejsce najwcześniej (wpisz cyfrę 1) oraz wydarzenie, które miało miejsce najpóźniej (wpisz cyfrę 5).

A	Rozpoczęcie obrad Sejmu Wielkiego.	
B	Ostatnia wolna elekcja w Rzeczypospolitej Obojga Narodów.	
C	Uchwalenie Konstytucji 3 maja.	
D	Uchwalenie pierwszej konstytucji we Francji.	
E	Uchwalenie konstytucji w Stanach Zjednoczonych.	

Zadanie 22. (3 pkt)

Na podstawie zamieszczonych fotografii, określ jaki styl architektoniczny reprezentują budowle.

A.

[https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/thumb/9/90/\[...\]_2006_002.jpg](https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/thumb/9/90/[...]_2006_002.jpg)

Nazwa stylu: .....

B.

[https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/thumb/e/e5/\[...\]_jpg](https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/thumb/e/e5/[...]_jpg)

Nazwa stylu: .....

C.

https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/2/25/5_Warszawa_083.jpg

Nazwa stylu: .....